

FinRA 50 vuotta

FinRA fyller 50.

FinRA celebrates 50 years of professionalism in literacy.

Vietämme FinRAn 50-vuotisjuhlavuotta. Maaliskuussa kokoonnumme juhlaillalliselle Tampe-reelle. Sinne olemme kutsuneet sinutkin, arvoisa lukijamme. Tähän mennessä ilmoittautuneiden joukossa on sekä vanhoja että uusia: ensimmäiset puheenjohtajamme ja vasta jäseneksi liittyneitä niin koulumaailmasta kuin kotimaan yliopistoista, samoin edustajia Euroopan sisärjestöistä. Näin FinRAssa! Tavoitteemme on tarjota foorumi käytännön tekijöille, tutkijoille ja opetusta ja oppimista hallinnoiville sekä Kielikukossa, konferensseissa että tuottaessamme materiaalia. FinRA on elänyt opetuksen ja oppimisen mukana ja alan kehittämisen kärkijoukossa alusta alkaen. Tässä lehdessä kunniapuheenjohtajamme ja kunniatoimittajamme kertovat yhdistyksemme vaiheista. Heidän työnsä on kantanut ja kehittänyt toimintaamme ajan hermolla. Lukekaa ja iloitkaa! Tulemme julkaisemaan lisää toiminnastamme tulevissakin Kielikukon numeroissa. Seuraa myös FinRAn nettisivuja, joissa tulevan ja tämänpäiväisen lisäksi tietoa kivijalastamme. Lisäksi 40 ensimmäistä vuotamme on arkistoitu kansallisarkiston Jyväskylän yksikön tiloihin, jossa se on tutkijoiden käytettävissä.

Det europeiska samarbetsnätverket inom ramen för IDEC, International Development in Europe

Committee of International Literacy Association (tidigare IRA) i USA och FELA, Federation of European Literacy Association fick sin början i Norden. Den 21 Europakonferensen i Köpenhamn nästa år firar samtidigt den första Nordiska lässtämman i samma skola som för 70 år sedan. För den svenskspråkiga skolan i Finland är det skandinaviska fältet ovärderligt och även en rik källa för den finskspråkiga pedagogiska utvecklingen.

In the new millennium FinRA has arranged "Call for paper" conferences and seminars directed both to practitioners, administrators and to researchers thus providing a forum of win-win in the pursuit of Literacy for all. FinRA's European and indeed global literacy network of volunteers has brought literacy professionals to Finland in the spirit of sharing and learning, and offered opportunities for FinRA members to connect and develop further for our mutual goal Literacy for all.

Let us continue our voluntary work for literacy – a work for peace.

*PhD Ann-Sofie Selin, speciallärare,
FinRAn pj*

FinRA 50 - connecting People

Tuo alun perin Nokia Oy:n tunnuslause on mitä kuvaavin määritte myös FinRAlle, nyt 50 vuotta täyttävälle yhdistyksellemme. FinRAn tehtävä alusta pitäen, nyt ja tulevaisuudessa on innostaa ihmisiä, tuoda ihmisiä yhteen, välittää lukutaitoalan tutkimus- ja käytännön tietoa. FinRA on foorumi, "tori", media.

Näinä vuosikymmeninä neljästi vuodessa ilmestyvä lehtemme Kielikukko on dokumentoinut alan kehitystä ajan hermolla, kehityksen kärjessä.

Koulutuspäivät, konferenssit, kongressit niin alueelliset, valtakunnalliset kuin kansainvälisetkin, ovat tarjonneet lukutaitoalan ammattilaisille välttämättömiä rakennuspuita oman työmmen päivittämiseen ja kehittämiseen.

Minulle henkilökohtaisesti merkittävää tänäkin päivänä on kasvun ja oppimisen kokonaisvaltainen näkemys: varhaisen kasvun, kehittymisen vuodet, läheisen vuorovaikutuksen merkitys, tunne-elämän kehittyminen, sensomotorinen kehitys, psykomotoriikka, karkea- ja hienomotoriikka, kielellinen kehitys. Oppilaan kehitysmahdollisuuksien löytämistä edistää taito- ja taideaineiden tarjonnan lisääminen.

Lukemisen ja kirjoittamisen liitto on selkeä. Vuosikymmenten tutkimus ja käytännön kokemukset ovat kirkastaneet syvempää **liikkumisen, lukemisen ja kirjoittamisen liittoa** kasvussa ja oppimisessa. Tuoreimmat kotimaiset tutkimukset liikunnan yhteydestä koulumenestykseen vahvistavat tämän yhteyden. Samat tutkimukset kertovat liikunnan myönteisistä vaikutuksista opiskelu- sekä työuran menestykseen ja kestoan.

Kirjoittamisen arvostetut tutkijat ja kouluttajat Susan Mandel Glazer ja Donald H. Graves vie-

railivat maassamme v. 1995. Tuohon aikaan portfoliotyöskentely ja prosessikirjoittaminen tekivät tuloaan. Glazer painotti lukemisessa oppilaiden runsasta vapaasti valittavaa kirjatarjontaa yhteisen lukemistosarjan sijaan. Lukutaidon arvioinnin osa-alueet ja arviointiluokittelu ovat jatkuva kehitysprosessi.

Arja-Leena Aalto
rahastonhoitaja 1984-1990
puheenjohtaja 1994-2001

Tervetuloa Tampereelle kohottamaan malja

50-vuotiaalle FinRalle

perjantaina 9. maaliskuuta 2018 klo 18.

Juhlapaikkana on Ravintola Myllärit, Akerlundinkatu 4, Tampere.

Vanhät ja uudet finralaiset sekä FinRAn ystävät ja yhteistyökumppanit ennakoilmoittautuminen 28.2. mennessä finralinfo@gmail.com, jotta lehdenkin lukijat eivät muokkaan.

Graves vaati opettajan vahvaa omaa esimerkkiä kirjoittajana oppilailleen. Graves oli jo tuossa vaiheessa luopunut prosessikirjoitus-käsitteestä ja -käytännöstä sen kaavamaisuuden vuoksi. Hän sanoo: ”Kirjoittaminen on ajattelemisen taidetta. Kirjoittamisen avulla opimme ymmärtämään itseämme ja maailmaa.”

Hyvät lukemisen taidot, literacy, ovat avain tasa-vertaiseen osallisuuteen, hyvään kansalaisuuteen,

Puheenjohtajakauteni viime vuosituhannella osui Kontion (ent. Korhonen) Raijan ja Aallon Arja-Leenan väliin. Innolla toimitettiin lehteä, suunniteltiin koulutuksia, hankittiin ilmoituksia, etsittiin Suomen kartalta kunnat, joissa ei finralaisia, lähetettiin niihin tiedotteet. Pidettiin yhteyttä IRA:aan, Erityiskasvatusliittoon, Puhe-terapeuttiliittoon, Logopedis-foniatriiseen yhdistykseen, äidinkielenopettajiin, kuulonhuoltoliittoon, Selkokieleen jne. Suunniteltiin testipaketteja, erilaisia julkaisuja, FinRA-logolla pikeepaitoja ja kuulakärkikynä. Järjestettiin kuvaamataito- ja kirjoituskilpailut apuina mm. taiteilija Veikko Hirvimäki ja kirjailija Timo Parvela. Tehtiin ryhmämatkoja kongresseihin: Dublin, Lontoo, Tukholma, Tallinna, Wien, Berliini ja Hawaiji.

Porukka oli innostunut. Ei yritetty vaan tehtiin!

Me finralaiset-henki oli huipussaan – ja on edelleen. Kiitos ystävät kaikesta. Nyt eläkkeellä aamut kuntosalilla, päivät siperian huskyn kanssa ja illat sukkaa kutoen.

Totean Theo Dorganin sanoin:

KAIKKI ON MATKAA
YHDESTÄ MAASTA TOISEEN
YHDESTÄ ELÄMÄSTÄ TOISEEN

Arja Ferm (ent. Huhtala)

tie toimivaan demokratiaan ja hyvään palveluun vallankäyttöön.

Kirjoita päivittäin 10–20 minuuttia iloksi ja hyödyksi, henkesi edestä! Lukemisen ilo myös tutkitusti kohottaa merkittävästi elämänlaatua, pidentää ikää – sillä on terveysvaikutuksia enemmän kuin liikunnalla ja ruokavaliolla, toteaa mm. aivotutkija ja neurologi Markku T. Hyypä! Eläköön, FinRA!

Arja-Leena Aalto

Ennen FinRAa toimi Lukemis- ja kirjoittamishäiriöisten erityisopettajat ry puheenjohtajanaan Irja Hietanen 1968–1970. Sitä seurasi Klinikkaopetus ry, jossa Irja Hietanen toimi 1973–1976. Puheenjohtajana Irja järjesti 6. Pohjoismaisen lukemisen konferenssin Otaniemessä, Espoossa 1973. Kuvan eturivissä Pehr-Olof Rönnholm, joka toimi kuuluttajana; äidinkielen ylitarkastaja Terttu Tupala ja erityisopetuksen ylitarkastaja Elias Niskanen, kouluhallitus; pj Irja Hietanen; kokeilutoimiston päällikkö Erkki Aho, kouluhallitus ja kansliapäällikkö Jaakko Numminen, Opetusministeriö.

FinRA ry:n sääntömääräinen kevätkokous
pidetään 7.4.2018 klo 13.

Hämeenkatu 30 D 33–34, Turku p. 0400 591495

Johdokunta

Ritva Koivusaari, pj. 1977 - 1982 ja tyttärentytär Melisa Huntus.

Finnish Reading Association sai alkunsa, kun luokattoman erityisopetuksen toimijat, puhe- ja lukioettajat, yhdistivät voimansa ja perustivat Klinikkaopetus ry:n. Vasta vuonna 1982 käyttöön saatiin yhdistyksen nykyinen nimi FinRA. Kentältä tuli melko paljon kritiikkiä uudesta nimestä. Muutosta olin ajanut aika itsepäisestikin, koska yhdistyksestä oli vuosien mittaan tullut varteentottava kansainvälinen toimija. – Klinikkaopetus ry:n puheenjohtajaksi tultuani v. 1977 minua pyydettiin heti International Reading Associationin (IRA) ensimmäisen Euroopan kongressin ensimmäisen täysistunnon puheenjohtajaksi. Otin kutsun vastaan ajatellen, että jos epäonnistun, ei minulle tämän jälkeen vastaavia tehtäviä tarjota. Jatkoksa IRA kutsui minut useisiin luottamustehtäviin. Olin mm. European Subcommitteen (nykyisin IDEC) jäsen 1979-82 ja puheenjohtaja (1982-1985). Viimeisin kansainvälinen tehtävä oli Intellectual Freedom Committeen jäsenyys, jota hoidin vuoteen 1999. Tällöin olin jo jäänyt eläkkeelle Oulun yliopiston logopedian vanhemman lehtorin virasta. – Keskeisinä kotimaan tapahtumina omalta puheenjohtajakaudeltani haluan ottaa esiin Euroopan kongressin järjestämisen Joensuussa 1981, Aapiskukkopalkinnon perustamisen 1980 ja aluekerhotoiminnan aloittamisen. Tukenani on tietenkin kaikessa ollut yhdistyksen hallitus. Mottonani on ollut Kaarlo Marjasen aforismi ”Ei riitä, että on, on tuikutettava olon yli”.

Ritva Koivusaari

Kielikukon vaihteita

Tulin toimituskuntaan 1980-luvulla Virpin houkuttelemena. Toimituskunta koostui suurelta osin aluekerholaisista, ja silloin sen tehtävänä oli kokoontua katsastamaan ehdolla olevat artikkelit, valitsemaan niistä sopivimmat ja saattamaan ne painokelpoiseen asuun, kääntää mahdolliset vieraskieliset artikkelit, kuvittaa ja lopulta toimittaa lehden oikoluku Rota-Printin tiloissa. Sitteen syötiin hyvin FinRAn laskuun. Kun lehti tuli painosta, Virpi haki autollaan laatikot johonkin postituspaikkaan ja siellä lehtiin liimattiin osoitetarrat ja ne jaettiin postinumeroitten mukaan nippuihin, jotka sidottiin naruilla paketeiksi ja vietiin sitten postiin.

Vuonna 1993 minusta tuli Kielikukon päätoimittaja ja johtokunnan jäsen tiedotussihteerin ominaisuudessa, kun Marja Välke vetäytyi työstä. Suurten muutosten aika alkoi muutenkin: tietokoneet tulivat mukaan. Sain yhdistykseltä tietokoneen käyttööni ja pian myös koko johtokunnalla ja toimituskunnalla oli tietokoneet ja sähköpostit käytössään. Koko toimitustyö ja yhdistystoiminta kierähti uusille urille. Toimitustyö lisääntyi, sillä yhtäkkiä artikkelien tulo loppui kuin seinään, ja saatu materiaali alkoi olla pääosin englanniksi kirjoitettuja väitöksiä, tutkimusselostuksia tai -artikkeleita. Aineistoa haettiin ahkerasti vuoden tärkeimmistä tapahtumista, Euroopan-konferensseista, ja myös muista lähteistä. Käännöstyötä riitti, lukijat halusivat lukea omalla kielellään, ja aineisto oli englannin lisäksi kirjoitettu ruotsin, tanskan ja norjan kielillä, joita harjaannuin kääntämään, mutta espanjan, saksan ja viron kielellä kirjoitetuista tein vain abstraktit sekä lisäsin loppuun yhteystiedot. Tutkimustyön

ja tieteen nopea kehitys tuotti yllättävän pulman: kaikille sanoille ei ollutkaan suomenkielistä vastinetta, vaan piti vähän keksiä sanoja tai jättää kääntämättä. Lehden sisältö muuttui leppoisasta, opettaja- ja kouluttajälähtöisestä oppaasta tasokkaaksi, puolitieteelliseksi julkaisuksi, jota voitiin käyttää tutkimusten lähdemateriaalina. Jossakin välissä lehden postitus ulkoistettiin painotalolle, joka teki myös taiton. Tietokonetekniikalla se sujui hyvin ja helpotti työtämme. Rupeamani päätoimittajana kesti vuoteen 2000.

Vielä nykyäänkin lehtimuotoinen tiedotus puolestaa paikkaansa helppona tietolähteenä ajan tapahtumista. Internetistä löytyy tietoa valtavat määrät, mutta paperilehti näyttää pitävän puolensa. Aika FinRAssa oli antoisaa, joskus rankkaakin, mutta aina kiinnostavaa. Lehtihän ilmestyi neljästi vuodessa, ja kun siinä sivussa hoiti kiertävän erityisopettajan työn ja perheen, jäivät joskus yöunet vähiin. En päivääkään antaisi pois siitä ajasta, sillä rankkojen toimituskausien vastapainona pidettiin joukolla hauskaa, ja syntyi elinikäisiä ystävyysuhteita.

Paula Malin

Yhdistystoimintaan omistautumista

Puheenjohtaja 2003–2008 ja 2014, päätoimittajana 2002–2012

Onnittelut 50 vuoden ikään ehtineelle yhdistykselle, jonka parissa olen viettänyt kiinnostavia ja työntäyteisiä, myös monella tapaa opettavia vuosikymmeniä!

Tulin mukaan FinRAn toimintaan nuorena erityisopettajana 1970-luvun lopulla Jyväskylässä.

Silloin olivat ajankohtaisia erityisopetuksen käytännön kysymykset. Lisäksi kentällä koettiin tärkeäksi tavata toisia erityisopettajia ja muita opetus-alalla työskenteleviä. Alkusuosituksen FinRA-yhdistystoiminnalleni antoi Keski-Suomen aluekerho. Meillä oli usein aluekerhossa alan asiantuntijoita pitämässä alustuksia. Keskustelimme kiinnostavista erityispedagogisista aiheista, kannustinme toisiamme työssä, ideoimme opetusmateriaalia ja kokosimme testistöjä erityisopetuksen käyttöön. Aluekerhon tapaamisista toimimme myös jäsenlehteen materiaalia. Olin 1980-luvulla aluekerhotuominnasta vetovastuussa.

Lehden toimituskuntaan tulin mukaan 1980-luvulla ja jatkoin Riitta Muhosen, Marja Välkkeen ja Paula Malinin ollessa päätoimittajia. Olin lehden toimituksessa näin peräti 30 vuotta. Lähes saman ajan olin johtokunnan jäsen. Vuonna 2002 otin vastuun Kielikukko-lehden päätoimittajana.

Kuva: Jenni Oranen.

Lehtitoimikunnassa olivat pitkään mm. Jyväskylän yliopiston lehtorit Riitta Nissinen ja Marjaana Kupari, tutkija Carita Kiili ja erityisopettaja Carita Vesander. Me ystävyystimme ja kokoonnuimme joskus tekemään lehteä toistemme kodeissa. Lehti koki muutoksia ja pyrimme kehittämään lehteä vuosien varrella. Meillä oli aina hyvät kontaktit Jyväskylän ja muidenkin yliopistojen asiantuntijoihin. Heiltä saimme arvokasta tietoa ja kiinnostavaa sisältöä lehteen.

Toimittaja Ulla Jylhä taittoi lehteä ja oli myös vähän aikaa ammattivastuussa lehden toimittamisesta. Lehteä toimitettiin intensiivisesti Jyväskylässä, kunnes se siirtyi Turkuun vuoden 2015 lopulla, kun Sirpa Eskelä-Haapanen luopui päätoimittajuudesta.

Jyväskylän yliopiston henkilökunnasta Sirpa Eskelä-Haapanen, Carita Kiili, Salla Määttä ja Sari Sulkunen olivat merkittäviä viime vuosien lehden uudistajia. Lehti muotoutui ulkoasultaan ja sisällöllisesti merkittävästi. Se sai myös uuden logon vuonna 2014. Toimituskunnan tarkoituksena oli saavuttaa Julkaisufoorumin perustaso, joka olisi merkinnyt kaivattua kotimaista julkaisufoorumia lukemisen ja kirjoittamisen asiantuntijoille.

Yhdistyksen esillä pitämät painopisteet vaihtelivat jäsenistön toivomien aiheiden mukaan sekä yhdistyksessä toimivien henkilöiden oman mielenkiinnon ja kokemuksen perusteella. Monet kokivat kotimaan asiat tärkeiksi, toiset painottivat kansainvälisyyttä. Yritimme pitää tasapainoa näiden asioiden välillä.

Me finralaiset olimme hyvässä yhteistyössä Pohjoismaiden yhdistysten kanssa ja edesauttamassa Viron yhdistyksen EstRAn syntyä ja käynnistymistä. Teimme monia kokous- ja koulutusmatkoja historialliseen, viehättävään Tallinnaan aina ystävällisten virolaisten vieraisiksi.

FinRAn johtokunta Latvian yhdistyksen vierana suunnittelemassa ensimmäistä Baltic Sea-konferenssia Riiasa 2006. Vasemmalta pj. Virpi Ravolainen, Kirsi Salonen ent. Nahkamäki, Timo Marjasalo ja lehteä esittelevä Paula Malin.

Sain mahdollisuuden osallistua International Reading Associationin (nykyään ILA = International Literacy Association) järjestämiin Leadership-konferenssiin Restonissa, VA ja Torontossa. Konferenssit olivat kiintoisia ja minulle merki-

tyksellisiä tilaisuuksia tavata ympäri maailmaa kokoontuneita literacy-aiheesta kiinnostuneita ihmisiä. Jo silloin vuosituhannen vaihteessa Suomen maine lukutaitomaana oli huomattu.

Olin puheenjohtaja vuosina 2003–2008 ja 2014. Tänä aikana tapahtui suuria muutoksia. Tällöin saimme aikaan nettisivut ja kansainvälinen toiminta tiivistyi eurooppalaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhdistyksemme silläkin saralla aktiiviset jäsenet Pehr-Olof Rönnholm ja Ann-Sofie Selin olivat muodostamassa FELAA (Federation of European Literacy Association).

FinRassa toimiminen oli kiinnostavaa aikaa, jolloin sain myös monia ystäviä. Heidän kanssaan yhteydenpito jatkuu edelleen. Nyt on aika juhlia 50-vuotiaasta yhdistystä ja muistella menneitä, unohtamatta katsetta tulevaisuuteen. Onnea!

Virpi Ravolainen